

Adressat Laskuvarjojääkärikilta ry
Organisationsnummer 1049622-2 (FO-nummer i Finland)

Förbud

Konsumentverket förbjuder Laskuvarjojääkärikilta ry att tillhandahålla tjänster på glaciärer eller i annan högfjällsterräng i Sverige där särskild fallrisk föreligger utan ledning av behörig UIAGM bergsguide eller annan guide med motsvarande erfarenhet och utbildning.

Förbudet gäller omedelbart.

Förbudet är förenat med ett vite på 250 000 (tvåhundrafemtiotusen) kr.

Skäl

Bakgrund

För cirka tio år sedan inträffade en dödsolycka på en glaciär i Kebnekaiseområdet i norra Sverige. Olyckan ägde rum när Svenska Turistföreningen höll en kurs i glacial miljö.

Yrkesorganisationen Svenska bergsguideorganisationen (SBO) är sedan 1997 fullvärdig medlem i UIAGM/IVBV/IFMGA (*Union Internationale des Associations de Guides de Montagne/Internationale Vereinigung der Bergführerverbände/International Federation of Mountain Guides Association*) fortsättningsvis UIAGM. Guide som enligt UIAGM är behörig att vara bergsguide, fortsättningsvis behörig UIAGM bergsguide, uppfyller kraven i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG för erkännande av yrkeserfarenhet för tillträde till eller utövande av verksamhet i andra medlemsstater.

I juli 2010 genomförde Laskuvarjojääkärikilta, fortsättningsvis föreningen, en kurs i den s.k. Pallins korridor i Kebnekaiseområdet. Under kursen förolyckades två deltagare av nedfallande stenblock. De ledare och guider som höll i kursen var inte behöriga UIAGM bergsguider. Med anledning av olyckan beslutade Konsumentverket den 13 oktober 2010 att utfärda en varning i IMI-systemet (*Internal Market Information*), ett webbaserat system som nationella myndigheter kan använda för att kommunicera med varandra över nationsgränserna.

Med hänvisning till föreningens planerade verksamhet för 2011 kontaktade Konsumentverket den finska tillsynsmyndigheten Tukes. Konsumentverket efterfrågade uppgifter om kompetensen hos de guider som föreningen avsåg att använda sig av. Tukes besvarade inte Konsumentverkets förfrågan. Föreningen genomförde därefter under sommaren 2011 en kurs i Kebnekaiseområdet. Den 22 augusti 2011 meddelade Tukes att varningen i IMI-systemet skulle stängas, dvs. att ärendet skulle avslutas utan åtgärd.

Det nu aktuella ärendet

Det har kommit till Konsumentverkets kännedom att föreningen planerar att hålla en kurs i glaciärklättring i Kebnekaiseområdet under tiden den 20 juli till och med den 29 juli 2012. Konsumentverket har med anledning av detta i skrivelse den 29 maj 2012 begärt att föreningen ska lämna upplysningar om utbildning och erfarenhet hos de guider som ska leda kursen. Föreningen har i svar den 14 juni 2012 redogjort för guidernas kompetens. Enligt de uppgifter föreningen lämnat är de guider som ska hålla kursen inte behöriga UIAGM bergsguider. Guiderna är i

stället, enligt föreningens uppgifter, certifierade enligt de föreskrifter som det finska klätterförbundet uppställer.

Konsumentverket har låtit verkets särskilda referensgrupp för frågor av ifrågavarande slag granska informationen från föreningen.

Referensgruppen, som består av representanter från Fjällsäkerhetsrådet/Naturvårdsverket, Svenska Klätterförbundet, Försvarmakten, SBO samt Svenska Turistföreningen, har bedömt att den lämnade informationen inte visar att guidernas/ledarnas kompetens motsvarar kompetensen hos behöriga UIAGM bergsguider.

Konsumentverket har i skrivelse den 26 juni 2012 underrättat föreningen om bedömningen att de guider som föreningen anlitat saknar tillräcklig kompetens. Föreningen har vidare i skrivelsen förelagts att senast den 2 juli 2012 inkomma med uppgift om vilka åtgärder föreningen kommer att vidta för att den planerade kursen ska kunna genomföras på ett säkert sätt. Föreningen har därefter meddelat att den inte har anlitat någon behörig UIAGM bergsguide.

Rättslig reglering

Varor och tjänster som tillhandahålls av näringsidkare ska vara säkra (7 § produktsäkerhetslagen (2004:451)). En vara eller tjänst är säker om den vid normal eller rimligen förutsebar användning inte för med sig någon risk för människors hälsa och säkerhet, eller bara en låg risk. Risken måste vara godtagbar med beaktande av hur varan eller tjänsten används och den ska vara förenlig med en hög skyddsnivå när det gäller människors hälsa och säkerhet (8 § produktsäkerhetslagen).

Vid bedömningen av om en risk hos en tjänst ska anses som godtagbar och förenlig med en hög skyddsnivå ska särskild hänsyn tas till

- hur tjänsten utförs,
- säkerhetsinformation som näringsidkaren lämnar,
- tjänstens inverkan på varor samt
- de risker som tjänsten kan föra med sig för vissa konsumentgrupper (10 § produktsäkerhetslagen).

Vid bedömningen av tjänsters säkerhet ska god sed i den berörda branschen beaktas särskilt (12 § produktsäkerhetslagen).

Konsumentverket har under 2008 utfärdat allmänna råd om glaciärsäkerhet, KOVFS 2008:5. Enligt punkterna 1 och 2 i de allmänna råden bör näringsidkare som tillhandahåller tjänster som omfattar verksamhet på glaciär eller i annan högfjällsterräng där särskild fallrisk föreligger, se till att den person som leder verksamheten är behörig bergsguide. Enligt punkten 3 avses med behörig bergsguide person som

enligt UIAGM är behörig att vara bergsguide eller annars bedöms ha motsvarande utbildning och erfarenhet.

Konsumentverket är enligt 3 § produktsäkerhetsförordningen (2004:469) tillsynsmyndighet för produktsäkerhetslagen. Enligt 27 § sistnämnda lag får Konsumentverket meddela de förelägganden som behövs i ett enskilt fall för att produktsäkerhetslagen ska efterlevas. Ett föreläggande ska enligt 31 § samma lag förenas med vite om det inte av särskilda skäl är obehövt.

Det s.k. Tjänstedirektivet (2006/123/EG) har implementerats i den svenska lagstiftningen genom bl.a. två nya bestämmelser i produktsäkerhetslagen; 30 a § och 30 b §. Dessa bestämmelser gör det möjligt att tillämpa lagen på näringsidkare etablerade i en annan stat inom det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Inom det konsumenträttsliga området är en näringsidkare varje fysisk eller juridisk person som driver verksamhet av ekonomisk natur, och det krävs inte heller att verksamheten har vinstsyfte.

Av 30 a § produktsäkerhetslagen följer att tillsynsmyndighet får ingripa mot en tjänst som tillhandahålls av en näringsidkare i ett annat land inom EES-området endast om

- ingripandet sker enligt det förfarande för ömsesidigt bistånd som regleras i 30 b §,
- åtgärden ger ett mer omfattande skydd för konsumenterna än det skydd den åtgärd ger som den behöriga myndigheten i etableringsstaten skulle kunna vidta med stöd av föreskrifter som gäller i det landet,
- den behöriga myndigheten i etableringsmedlemsstaten inte har vidtagit några åtgärder eller har vidtagit åtgärder som är otillräckliga i förhållande till de åtgärder som omfattas av en sådan begäran som avses i 30 b §, och
- åtgärden är proportionerlig i förhållande till det intresse som ska skyddas.

Enligt 30 b § produktsäkerhetslagen ska tillsynsmyndighet som överväger att ingripa först begära att den behöriga myndigheten i etableringsmedlemsstaten vidtar åtgärder mot tjänsten i fråga. Om tillsynsmyndigheten efter en sådan begäran fortfarande avser att ingripa, ska den anmäla åtgärden till den behöriga myndigheten i etableringsmedlemsstaten och till Europeiska kommissionen. Ett ingripande får ske tidigast 15 arbetsdagar efter att en sådan anmälan gjorts.

Av 30 b § produktsäkerhetslagen följer att tillsynsmyndigheten i brådskande fall får ingripa mot gränsöverskridande tjänster utan någon föregående anmälan till den behöriga myndigheten i

etableringsmedlemsstaten och Europeiska kommissionen. Ett sådant omedelbart ingripande ska emellertid utan dröjsmål anmälas till den behöriga myndigheten i medlemsstaten och till kommissionen.

Enligt uppgift från Tukes saknas i Finland särskilda regler avseende tjänster i glacial eller alpin miljö.

Bedömning

Konsumentverket kan redan inledningsvis konstatera att det är förenat med påtagliga risker att vistas i glacial miljö och annan högfjällsterräng där särskild fallrisk föreligger. En bergsguide som ska leda kursdeltagare i sådan miljö har ett mycket ansvarsfullt uppdrag. Under dessa förhållanden måste höga krav ställas på guidens utbildning och erfarenhet.

Enligt produktsäkerhetslagen ska god sed på marknaden beaktas särskilt vid bedömningen av om en risk hos en tjänst ska anses som godtagbar. Konsumentverkets allmänna råd om glaciärsäkerhet (KOVFS 2008:5) anses utgöra god sed på marknaden för tjänster på glaciärer eller i motsvarande miljö. Av råden framgår att den som ska leda kursverksamhet i glaciär miljö bör vara behörig UIAGM bergsguide eller ha motsvarande utbildning och erfarenhet.

I nu aktuellt ärende avser föreningen att hålla en klättringskurs i Kebnekaiseområdet, dvs. i glacial miljö på svenskt territorium. Av handlingarna i ärendet framgår att de guider som ska leda denna verksamhet inte är behöriga UIAGM bergsguider utan enbart certifierade enligt det finska klätterförbundets föreskrifter. Konsumentverkets referensgrupp har bedömt att guiderna saknar den utbildning och erfarenhet som en behörig UIAGM bergsguide har. Konsumentverket ansluter sig till denna bedömning. Vid detta förhållande kan föreningen inte anses uppfylla de säkerhetskrav som produktsäkerhetslagen uppställer för tjänster i glacial och motsvarande miljö.

Föreningen, som i konsumenträttsligt avseende är att betrakta som näringsidkare, är etablerad i Finland, dvs. inom EES-området. Enligt Tukes, som är den behöriga myndigheten i Finland, saknas i Finland särskilda regler avseende tjänster i glacial miljö. Tukes har meddelat att myndigheten inte avser att vidta några åtgärder mot föreningen. Konsumentverket är vid dessa förhållanden berättigat att ingripa mot föreningen, trots att den är etablerad i annan stat än Sverige.

De ovan redovisade omständigheterna är sådana att föreningen, för undvikande av personskada, ska förbjudas att tillhandahålla kurser i

glacial miljö i Sverige utan ledning av behörig UIAGM bergsguide eller annan guide med motsvarande erfarenhet och utbildning. Förbudet ska förenas med vite.

Med hänsyn till den korta tid som återstår innan kursen planeras äga rum, ska förbudet meddelas utan föregående anmälan till den behöriga myndigheten i medlemsstaten (Tukes) och den Europeiska kommissionen. Av samma skäl ska förbudet gälla omedelbart.

Den behöriga myndigheten i medlemsstaten och den Europeiska kommissionen ska omedelbart underrättas om förbudet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas till Förvaltningsrätten i Karlstad. Överklagandet ska vara skriftligt och ange vilket beslut som överklagas och skälen till att klaganden anser att det ska ändras. Överklagandet ska vara ställt till Förvaltningsrätten i Karlstad, men skickas till Konsumentverket, Box 48, 651 02 Karlstad. Överklagandet ska ha kommit in till Konsumentverket senast inom tre veckor från den dag då klaganden får del av beslutet.

Gunnar Larsson
Generaldirektör